

STORTINGET

Innst. 210 S

(2021–2022)

Innstilling til Stortinget
fra utdannings- og forskningskomiteen

Dokument 8:73 S (2021–2022)

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Liv Kari Eskeland, Trond Helleland, Kari-Anne Jønnes, Jan Tore Sanner, Svein Harberg og Margret Hagerup om å vurdere endringer i trafikklærerutdanningen for å sikre tilstrekkelig rekruttering av trafikklærere for tunge kjøretøy

Til Stortinget

Sammendrag

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen, i dialog med utdanningstilbydere og relevante bransjer, utrede mulige endringer i trafikklærerutdanningen og særlig hvordan tilgang, fleksibilitet og omfang av utdanningen av trafikklærere for tunge kjøretøy i Norge vil kunne imøtekomme den store etterspørselen på en best mulig måte.
2. Stortinget ber regjeringen vurdere et alternativt utdanningsløp for yrkesfaglærerutdanningen hvor tungtransport blir egen grunnutdanning parallelt med personbilutdanningen.
3. Stortinget ber regjeringen vurdere hvordan trafikklærerutdanningenes studieavgiftsnivå oppleves som et hinder for rekruttering, og ved behov vurdere hvordan finansiering eller insentiver kan sikre at ikke egenkostnaden for studentene blir for høy.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jorodd Asphjell, Øystein Mathisen, Lise Selnes og Elise Waagen, fra Høyre, Margret Hagerup, Kari-Anne Jønnes og Tore Vamraak, fra Senterpartiet, Maren Grøthe og Torleik Svelle, fra Fremskrittspartiet, Himanshu Gulati, fra Sosialistisk Venstreparti, Freddy André Øvstegård, fra Rødt, lederen Hege Bae Nyholt, og fra Venstre, Abid Raja, viser til representantforslaget.

Komiteen har avholdt skriftlig høring i saken. Innen fristen 15. februar 2022 var det kommet inn 16 høringsinnspill til komiteen.

Forsknings- og høyere utdanningsminister Ola Borten Moe har uttalt seg om forslaget i brev av 18. februar 2022. Brevet følger som vedlegg til innstillingen.

Komiteen viser til at transportbransjen selv melder at det vil mangle flere tusen tungtransportsjåfører innen ti år.

Komiteen viser til at det i dag er elleve landslinjer ved videregående skoler i Norge som står for opplæringen av tungbilsjåfører. Utdanning av trafikklærere for tungbil tilbys i dag ved Nord universitet i Stjørdal som en spesialisering på ett semester som bygger på en toårig grunnutdanning som trafikklærer for personbil.

Til tross for god tilsøkning av elever til utdanningene som yrkessjåfør er det stor underdekning i antallet sjåfører som utdannes. Komiteen er kjent med at dette blant annet skyldes mangel på trafikklærere for tunge kjøretøy, og merker seg høringsinnspillene som beskriver de utfordringene dette medfører. Komiteen er kjent med at gjennomsnittsalderen for tungbillærere er

høy, og at det er forventet en stor avgang fra yrket de kommende årene.

For å få utdannet nok sjåførere til tunge kjøretøy og langtransport er det derfor nødvendig å utdanne flere trafikklærere som kan undervise i faget både i videregående skole og i de private kjøreskolene.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, er kjent med at det er et stort udekket behov for tungtransportsjåførere, og at svak rekruttering av trafikklærere med spesialisering innen tunge kjøretøy er en vesentlig årsak til dette.

Flertallet er derfor glad for at regjeringen allerede har tatt tak i dette og bevilget ekstra midler for inneværende år for å utdanne flere trafikklærere for lastebil og buss. Flertallet mener at en slik økning på 25 ekstra studieplasser ved Nord universitet til høsten vil bidra til å avhjelpe situasjonen og øke både rekrutteringen av trafikklærere og kapasiteten i utdanningen av tungtransportsjåførere. Flertallet er også fornøyd med at det blir lagt bedre til rette for at personer med realkompetanse opparbeidet gjennom relevant erfaring fra yrket kan kvalifisere for opptak til grunnutdanningen og deretter gå videre til påbygningen for trafikklærerutdanningen for tungbil. Flertallet merker seg at endringene vil gjelde for kullet som starter til høsten.

Flertallet viser til høringsinnspillene om behovet for en omlegging av utdanningen og merker seg at flere høringsinstanser særlig er opptatt av oppbygningen og lengden på studiet, nivået på egenbetaling og kravet til studiekompetanse.

Flertallet viser i den forbindelse til at regjeringen varsler at Kunnskapsdepartementet vil gå i dialog med de to institusjonene som utdanner trafikklærere, OsloMet og Nord universitet, samt Samferdselsdepartementet og Statens vegvesen, for å legge om trafikklærerutdanningen for tungbil, slik at denne blir en egen integrert toårig utdanning i stedet for en påbygning på toppen av toårig trafikklærerutdanning for lett bil. Flertallet mener rask fremdrift i arbeidet er nødvendig.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti, vil understreke at læreplanene for trafikklærerutdanningen for tungbil må kvalifisere lærerne til å gi elevene både opplæring som gir førerrett i de aktuelle bilklassene, og den praktiske, transportfaglige opplæringen som forbereder elevene til yrket som tungbilsjåfør.

Dette flertallet mener en i utredningen av en ny utdanningsmodell bør vurdere muligheten for modulbaserte/samlingsbaserte tilbud som kan tilbys ved flere desentraliserte studiesteder på samme måte som annen etter- og videreutdanning, slik at utdanningen

lettere kan kombineres med å være yrkesaktiv og ivareta familieliv og omsorgsoppgaver på hjemstedet.

Et tredje flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti, påpeker at det også er viktig med kortsiktige tiltak for å forhindre at det blir en sjåførkrise som gjør det krevende for industri og næringsliv å få tilgang til forutsigbar transport. I Europa antar bransjen at det kan mangle så mange som 400 000 trailersjåførere.

Dette flertallet mener derfor at det viktige arbeidet med å gi tungbilfaget de samme mulighetene som andre yrkesfag må fortsettes. For yrkesfag generelt kan personer med fagbrev få mulighet til å undervise på videregående i tråd med opplæringsloven § 10-6a.

Dette flertallet ber regjeringen fortsette samordningen av regelverk, slik at også trafikkopplæringsforskriften gjør det mulig for erfarne sjåførere med fagbrev å undervise samtidig som de tar nødvendig lærerutdanning. På denne måten blir tungbilfaget likestilt med andre yrkesfag. Antallet dyktige og erfarne kandidater med fagbrev som kan rekrutteres til undervisning, kan dermed øke tidsnok til å forhindre en større sjåfør- og lærermangel.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Rødt og Venstre vil vise til det store kompetansebehovet innen transport og logistikk og det kommende underskuddet på yrkessjåførere. NHOs nyeste versjon av Kompetansebarometeret, lansert 28. februar, peker i tillegg til en antatt mangel i fremtiden på en stor økning i udekket kompetansebehov det siste året.

Disse medlemmer viser til representantforslaget og beskrivelsen av dagens barrierer, som er begrensede for dem som vil utdanne seg til å bli trafikklærere. Disse medlemmer merker seg videre de mange beklæftelsene på utfordringsbildet og den brede støtten forslagene i saken har fått gjennom høringsrunden.

Disse medlemmer er glade for at regjeringen nå følger opp og tar tak i arbeidet for å utdanne flere trafikklærere. Disse medlemmer forventer at regjeringen i dette arbeidet ikke bare ser på antall studieplasser, men også gjør studiet mer fleksibelt, samlingsbasert og bedre tilpasset studenter i alle aldre og livssituasjoner. Det må videre ses på muligheten for mer modulbasert opplæring. Det bør være mulig å ta denne utdanningen samtidig som man er yrkesaktiv og kan bo sammen med familien og leve sitt vanlige liv.

Disse medlemmer merker seg høringsinnspillet fra Forsvaret, hvor de peker på at en hybrid undervisning der den ansatte kan kombinere skole og jobb, både er ønskelig og ressurseffektivt. Dagens system gir en betydelig merkostnad da Forsvaret kun rekrutterer perso-

nell som har gjennomført førstegangstjeneste, og når en medarbeider får studieplass på trafikklærerutdanningen for tunge kjøretøy, må vedkommende gå ut i permisjon i 2,5 år uten at en får fylt stillingen av andre.

Disse medlemmer merker seg at det er bred støtte til forslag nummer tre om å se på finansieringen av disse utdanningene. Påbygningen på 30 studiepoeng for å bli trafikklærer for tunge kjøretøy fordrer i dag en egenbetaling på 131 500 kroner. Disse medlemmer mener regjeringen må vurdere hvordan denne barrieren kan senkes for søkere som ønsker å bli tungbillærer. Disse medlemmer trekker videre frem at reise- og oppholdskostnader er en substansiell utgift for studentene hvis utdanningen krever et campusbasert utdanningsløp på heltid, og disse medlemmer mener det gir god grunn til både å legge til rette for å ta utdanningen flere steder, gjøre den mer fleksibel og samlingsbasert samt fortsette å forbedre Lånekassens ordninger for voksne.

Disse medlemmer merker seg videre høringsinnspill om å sørge for at de nye åpningene regjeringen har lagt frem for å søke og ta opp flere studenter på trafikklærerutdanningene, synliggjøres, og at det legges til rette for en så fleksibel søknads- og opptaksprosess som mulig.

Disse medlemmer merker seg også innspillet fra Kristiansund VGS om å utvikle flere utdanningsløp enn de skisserte i representantforslaget, med inspirasjon fra yrkesfaglærerutdanningene, og som er en del av det ordinære utdanningsløpet for å bli yrkesfaglærer.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen, i dialog med utdanningstilbydere og relevante bransjer, utrede mulige endringer i trafikklærerutdanningen og særlig hvordan tilgang, fleksibilitet og omfang av utdanningen av trafikklærere for tunge kjøretøy i Norge vil kunne imøtekomme den store etterspørselen på en best mulig måte.»

«Stortinget ber regjeringen vurdere et alternativt utdanningsløp for yrkesfaglærerutdanningen hvor tungtransport blir egen grunnutdanning parallelt med personbilutdanningen.»

«Stortinget ber regjeringen vurdere hvordan trafikklærerutdanningenes studieavgiftsnivå oppleves som et hinder for rekruttering, og ved behov vurdere hvordan finansiering eller insentiver kan sikre at ikke egenkostnaden for studentene blir for høy.»

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet er positiv til forslagene som fremsettes av forslagsstillerne. Dette medlem deler videre bekymringen for om man klarer å rekruttere nok til denne typen ut-

danning. Høringsinstansene har kommet med mange gode innspill. Videre mener dette medlem at det er avgjørende å sikre at man utdanner nok trafikklærere for tunge kjøretøy. Sjåfører på tunge kjøretøy har en samfunnskritisk funksjon, og med topografien til Norge mener dette medlem at norske sjåfører har et særlig fortrinn ved at de kjenner landet godt og kan håndtere ulike vær-situasjoner. Derfor er det helt avgjørende at man sørger for en plan som vil øke rekrutteringen til trafikklærerutdanningen for tunge kjøretøy for å sikre god kompetanse på feltet.

Dette medlem mener videre at man må legge til rette for alternative utdanningsløp som gjør det attraktivt og enklere å rekruttere trafikklærere for tunge kjøretøy.

På denne bakgrunn støtter dette medlem forslagene som fremmes.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Høyre, Fremskrittspartiet, Rødt og Venstre:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen, i dialog med utdannings-tilbydere og relevante bransjer, utrede mulige endringer i trafikklærerutdanningen og særlig hvordan tilgang, fleksibilitet og omfang av utdanningen av trafikklærere for tunge kjøretøy i Norge vil kunne imøtekomme den store etterspørselen på en best mulig måte.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen vurdere et alternativt utdanningsløp for yrkesfaglærerutdanningen hvor tungtransport blir egen grunnutdanning parallelt med personbilutdanningen»

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen vurdere hvordan trafikklærerutdanningenes studieavgiftsnivå oppleves som et hinder for rekruttering, og ved behov vurdere hvordan finansiering eller insentiver kan sikre at ikke egenkostnaden for studentene blir for høy.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:73 S (2021–2022) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Liv Kari Eskeland, Trond Helleland, Kari-Anne Jønnes, Jan Tore Sanner,

Svein Harberg og Margret Hagerup om å vurdere endringer i trafikklærerutdanningen for å sikre tilstrekkelig rekruttering av trafikklærere for tunge kjøretøy – vedtas ikke.

Oslo, i utdannings- og forskningskomiteen, den 22. mars 2022

Hege Bae Nyholt

leder

Maren Grøthe

ordfører